

Tapadła, 25 kwietnia 2023 r.

prof. dr hab. Robert Wiszniowski
Akademia Nauk Stosowanych Angelusa Silesiusa
Uniwersytet Wrocławski

Recenzja osiągnięcia naukowego – monografii naukowej, a zatytułowanej: *Promowanie demokracji w polityce zagranicznej USA wobec Iraku. Agenda – Instrumenty – Wyzwania* (Oficyna Wydawnicza ASPRA, Warszawa 2022) oraz pozostałego dorobku naukowego

Pani doktor Eweliny Waśko-Owsiejczuk
– Kandydatki w postępowaniu habilitacyjnym

Preambuła

W poradniku Rady Doskonałości Naukowej, pt.: „Postępowania dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego” (z dn. 5 sierpnia 2021 r.) czytamy, iż: (...) Recenzje stanowią jeden z najważniejszych środków dowodowych w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego. Recenzje należy uznać za wyraz osobistej oceny, o charakterze eksperckim, wkładu osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w rozwój określonej dyscypliny naukowej albo artystycznej. (...) Stosownie do art. 221 ust. 8 p.s.w.n. recenzenci, dokonują oceny, czy osiągnięcia naukowe osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2. (...) W recenzji powinna bezwzględnie znaleźć się precyzyjnie sformułowana ocena, czy osoba ubiegająca się o nadanie stopnia doktora habilitowanego spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 1-3 p.s.w.n. ze wskazaniem wymogu zachowania następujących cech recenzji: kompletności, rzetelności, obiektywności, w tym należytego uzasadnienia dokonanej oceny. (...) Recenzja powinna zawierać jasno określoną i jednoznaczną konkluzję (pozytywną lub negatywną) wraz z odpowiednim uzasadnieniem. (...) Autor recenzji zawsze powinien kierować się zasadami etyki pracownika naukowego, mając przede wszystkim na względzie rzetelność i uczciwość naukową (ss. 32-33).

*

W związku z wszczętym postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani dr Ewelinie Waśko-Owsiejczuk w dyscyplinie nauk o polityce i administracji otrzymałem do zrecenzowania dorobek naukowy Kandydatki w postaci: (1) autoreferatu, który zawiera opis dorobku i osiągnięć naukowych; (2) wykazu opublikowanych prac naukowych; (3) informacji o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy z instytucjami, organizacjami i towarzystwami naukowymi, i o działalności popularyzujących naukę; oraz (4) osiągnięcie naukowe w postaci monografii naukowej.

W tym miejscu przeanalizuję kolejno otrzymaną dokumentację Habilitantki, a następnie odniosę się do wartości nadesłanych tekstów naukowych, jak i samego osiągnięcia – książki, pt.: *Promowanie demokracji w polityce zagranicznej USA wobec Iraku. Agenda – Instrumenty*

– Wyzwania”, która stanowi immanentną, ale i wskazane zasadnicze osiągnięcie naukowe. Pragnę w tym miejscu nadmienić, że w przypadku ubiegania się o przedmiotowy stopień naukowy chodzi o ustalenie, czy Kandydatka wniosła znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny naukowej oraz wykazała się istotną aktywnością na polu badawczym.

Pani dr. Ewelina Waško-Owsiejczuk uzyskała w 2007 r. dyplom magistra nauk politycznych na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego z wynikiem bardzo dobrym, w 2009 dyplom magistra historii na Wydziale Historyczno-Socjologicznym Uniwersytetu w Białymstoku (również z wynikiem bardzo dobrym). Dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uzyskała w 2012 roku na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Tytuł rozprawy doktorskiej: „Polityka bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych Ameryki w latach 2001-2009” (Promotor: prof. dr hab. Ryszard Zięba. Recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Mania, Uniwersytet Jagielloński i dr hab. Justyna Zając, prof. UW).

Jej droga zawodowa rozpoczęła się z dniem 1 października 2009 r., od kiedy związała się z Uniwersytetem w Białymstoku: do 28 lutego 2014 r. jako asystentka w Zakładzie Historii Stanów Zjednoczonych Instytutu Historii i Nauk Politycznych na Wydziale Historyczno-Socjologicznym, a od 1 marca 2014 r. adiunkt w Zakładzie Historii Stanów Zjednoczonych na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych tegoż Uniwersytetu w Białymstoku. W okresie zatrudnienia korzystała także z prawa do urlopu naukowego (w okresie od 1 października 2021 r. do 30 września 2022 r.) oraz urlopu macierzyńskiego (w okresie od 1 lipca do 17 grudnia 2013 r.).

Zainteresowania naukowe Pani dr Eweliny Waško-Owsiejczuk koncentrują się wokół problematyki polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych Ameryki, co też w sposób dobitny odzwierciedlone zostało w pracy/rozprawie doktorskiej. Jak sama pisze: „Początkowo główny obszar badawczy skupiał się na polityce bezpieczeństwa USA. Podejmowana problematyka odnosiła się zarówno do założeń i motywów kształtujących politykę bezpieczeństwa USA po atakach terrorystycznych 11 września 2001 r., jak i praktyki tej polityki, a także skutków ujętych szeroko, ukazując je w odniesieniu do bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych, bezpieczeństwa międzynarodowego, a na końcu do roli międzynarodowej USA” (*Autoreferat*, s. 17).

Jest także badaczką podróżującą, prowadzącą liczne kwerendy i badania naukowe w kraju i zagranicą, przeprowadzone m.in. w: British Library, New York Public Library oraz Boston University Libraries, które pozwoliły Jej na przygotowanie rozprawy doktorskiej, którą,

jak już wspomniałem, obroniła w 2012 r. na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Należy w tym miejscu nadmienić, że rozszerzona i zaktualizowana wersja rozprawy doktorskiej została opublikowana w 2014 r. w postaci monografii, pt.: „Polityka bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych Ameryki w latach 2001-2009” (Avalon, Kraków 2014, ss. 330).

Tuż po uzyskaniu stopnia doktora prowadziła dalsze badania, m.in. w: John F. Kennedy Institute for North American Studies przy Freie Universität w Berlinie; Roosevelt Study Center w Middelburgu; George Washington University; National Security Archive; Library of Congress; National Archives and Records Administration; New York University's Center for Global Affairs; The New York Public Library; Archiwum i Bibliotece Organizacji Narodów Zjednoczonych w Genewie; Library of the London School of Economics and Political Science; British Library. Kontynuowała badania rozpoczęte w czasie pracy nad rozprawą doktorską, rozbudowując poszczególne wątki, w tym o problematykę zwalczania terroryzmu i działalności amerykańskich służb specjalnych, skupiając się na analizie efektywności nowych procedur, uprawnień i narzędzi poszczególnych agencji w zakresie zwalczania terroryzmu. Wynikiem prowadzonych badań są Jej następujące publikacje: *The American Military Strategy to Combat the 'Islamic State' in Iraq and Syria: Assumptions, Tactics and Effectiveness*, „Polish Political Science Yearbook” 2016, Volume 45, s. 317–336; *Globalizacja tortur – o programie tajnych więzień CIA na świecie*, „Politeja. Pismo Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2016, nr 45, s. 207- 233; *Wpływ polityki USA na powstanie „państwa” islamskiego. O spuściźnie prezydentury George'a W. Busha*, „Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne” 2017, Vol. 53, s. 7-31; *Łamanie praw człowieka w imię ochrony bezpieczeństwa. Polityka USA wobec zagrożenia terroryzmem na początku XXI wieku*, „Przegląd Strategiczny” 2013, nr 2, s. 167-176. *Disinformation and fear propaganda as justification of the war on terror during George W. Bush's presidency*, in: G. Terzis, D. Kloza, E. Kuźelewska, D. Trottier (eds.), *Disinformation and Digital Media as a Challenge for Democracy, European Integration and Democracy Series*, Vol. 6, Cambridge 2020, s. 201-215; *Transformacja wspólnoty wywiadowczej Stanów Zjednoczonych po 11 września 2001 roku*, [w:] A. Gruszcak (red.), *Meandry współczesnego bezpieczeństwa: między regionalizacją a globalizacją*, Kraków 2018, s. 207-220; *Zwalczanie terroryzmu po 9/11 – nowe procedury, uprawnienia i narzędzia amerykańskich służb specjalnych*, [w:] Z. Siemiątkowski, A. Zięba (red.), *Służby Specjalne we współczesnym państwie*, Warszawa 2016, s. 247-259; *Mission Not Accomplished – o amerykańskich planach zwalczania terroryzmu w Iraku po obaleniu reżimu Saddama Husajna*, [w:] J. Marszałek-Kawa, H. Ali Jamsheer (red.), *Bliski Wschód na rozdrożu*,

Toruń 2016, s. 63-82. Swoje zainteresowania związane z tym obszarem badawczym stopniowo poszerza, analizując wpływ różnych czynników na kształtowanie koncepcji i praktyki polityki bezpieczeństwa USA. Wynikiem prowadzonych badań Kandydatka wskazuje następujące publikacje: „*Geostrategia Stanów Zjednoczonych w dobie „rewolucji lupkowej*”, „*Studia Polityczne*” 2016, nr 1(41), s. 153-176; *Miejsce Rosji w polityce bezpieczeństwa USA w XXI wieku w kontekście zacieśniania współpracy rosyjsko-chińskiej*, „*Krakowskie Studia Międzynarodowe*” 2018, nr 3, s. 69-83; *Is America safer today? The first changes to U.S. foreign and security policy during the presidency of Donald Trump*, „*Przegląd Politologiczny*” 2017, nr 3, s. 161- 178; *Koncepcja bezpieczeństwa USA* [w:] R. Zięba (red.), *Bezpieczeństwo międzynarodowe w XXI wieku*, Warszawa 2018, s. 93-112; *Europe's Position in US Security Policy at the beginning of the 21st century*, „*International and Security Studies*” 2017, no.1, s.169-190.

Nie omawiając jeszcze szczegółowo wybranych treści wskazanych wyżej tekstów naukowych należy od razu podkreślić fakt, że są one zamieszczane (i te polsko- oraz anglojęzyczne) w punktowanych i reprezentatywnych czasopismach, a co istotniejsze – publikowane w doborowym towarzystwie politolożek/politologów zajmujących się stosunkami międzynarodowymi.

Podsumowując jednak tę część, należy wskazać na wkład Habilitantki do badań naukowych w dyscyplinie nauk o polityce i administracji, a jednocześnie podkreślić, że mamy tu do czynienia z dobrym warsztatowo i prawidłowo zakreślonym tematycznie polem zainteresowań badawczych. W tych okolicznościach można sformułować, co najmniej dwa wnioski natury generalnej/ogólnej:

- po pierwsze, Kandydatka nie ogranicza się wyłącznie do krótkich form pisarskich i publikuje w punktowanych czasopismach naukowych;
- po drugie, Habilitantka ma w swoim dorobku prace pisane w języku angielskim, co sprzyja rozwojowi kontaktów i prowadzi do udziału w międzynarodowych zespołach badawczych.

W tym miejscu odwołam się do wybranych nadesłanych tekstów Pani dr Eweliny Waśko-Owsiejczuk. Przykładowo, w artykule, a zatytułowanym: *The Tenets of Trumism – from Political Realism to Populism* pisze tak:

“Trump’s doctrine is still developing. It appears that the US President tends to make *ad hoc* decisions, and there is a noticeable absence of long-term strategy. Clarifying the basic tenets of US foreign policy is not easy, due to the lack of coherence between official documents and statements made by President Trump, and the divergent positions held by him, the cabinet and Congress on important international issues” (s. 90).

Faktycznie mamy w przypadku prezydentury Donalda Trumpa tę trudność – wynikającą z tzw. decyzji *ad hoc*, choć w zasadzie i paradoksalnie silny amerykański system prezydencki opiera się na takiej możliwości decydowania. Jest to także – i należy zgodzić się z Habilitantką – wynik szerzącego się namiętnie populizmu wobec słabnącego znaczenia realizmu politycznego. Ten sposób kwalifikacji oraz zastosowana narracja przekonuje, że mamy do czynienia z artykułem pogłębionym i opartym na trafnych założeniach metodologicznych.

W: “The American Military Strategy to Combat the ‘Islamic State’ in Iraq and Syria: Assumptions, Tactics and Effectiveness” (Polish Political Science Review vol. 45 (2016))

Autorka precyzyjnie zakreśla plan pracy, wskazując na ostatecznie na błędy w strategii Stanów Zjednoczonych, a właściwie za prezydentury Baracka Obamy:

„Thus, the strategy for fighting IS should focus not only on defeating the jihadists on the ground, but also on discrediting their ideology to prevent the radicalization of more people. Given the statistics, which show that since 2011 the IS has recruited more than 20,000 new members, the organization’s tactics are very effective (see: Fernandez, 2015). Recruits believe that killing innocent people and sacrificing their own lives will be rewarded in paradise, and death as a martyr will guarantee this for them. Jihadists argue that the apocalypse is coming, the final start, giving fighters a simple choice — either they play an important role during the war to receive the glory of eternity in paradise, or their life has no meaning or purpose” (s. 329).

W kolejnym artykule, pt.: “Wpływ polityki USA na powstanie „Państwa” Islamskiego. O spuściźnie prezydentury George’a W. Busha” (ATHENAEUM: Polskie Studia Politologiczne, vol. 53/2017) Habilitantka w sposób rzeczowy „rozprawia się” z polityką George’a Busha, pisząc w taki oto sposób:

„(...) Kolejnym błędem administracji Busha był brak opracowanych planów misji stabilizacyjnej w Iraku (...)” (s. 16).

Owa surowa ocena została podparta niezaprzeczalną dokumentacją oraz odwołaniem się do licznej i reprezentatywnej literatury przedmiotu.

O polityce bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych Kandydatka pisze w pracy pod red. Artura Gruszczaka (Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2018) w rozdziale, pt.: *Transformacja Wspólnoty Wywiadowczej Stanów Zjednoczonych po 11 września 2001 roku*. Moment, o którym pisze Autorka (po zamachach z 9 listopada) był zresztą krytyczny dla służb specjalnych w USA. Poddany został krytyce społecznej, odsłaniając luki i deficyty systemu. Reforma rozpoczęła się więc nadto gwałtownie, o czym przekonująco pisze w tym rozdziale Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk.

Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk prowadzi swoje badania w oparciu o granty indywidualne, pozyskane ze źródeł krajowych i zagranicznych. Dzięki dotacji celowej z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na prowadzenie badań naukowych służących

rozwojowi młodych naukowców na Wydziale Historyczno-Socjologicznym Uniwersytetu w Białymstoku zrealizowała następujące projekty badawcze, w tym: w 2012 r. projekt: „Condoleezza Rice: „stalowa magnolia”. Realizacja niniejszego projektu wymagała przeprowadzenia kwerendy naukowej w British Library oraz w Library of the London School of Economics and Political Science. Część zebranych materiałów została poddana analizie i wykorzystana do przygotowania artykułu, pt.: *Droga Condoleezy Rice do wielkiej polityki*, „Studia Politologiczne”, nr 41, 2016, s. 276-299; w 2015 r. przeprowadziła badania źródeł archiwalnych w John F. Kennedy Institute for North American Studies w Berlinie na potrzeby realizacji projektu, pt.: „Transformacja amerykańskich służb wywiadowczych w XX wieku”; w 2017 r. przeprowadziła badania źródeł archiwalnych w National Security Archive, które funkcjonuje przy George Washington University, a także w Library of Congress, National Archives and Records Administration oraz New York Public Library w ramach projektu, pt.: „Wpływ władzy ustawodawczej i wykonawczej na funkcjonowanie Centralnej Agencji Wywiadowczej w latach 1953-1969”. W 2016 r. otrzymała grant badawczy przyznany w otwartym międzynarodowym konkursie na przeprowadzenie badań źródeł archiwalnych w Roosevelt Study Center w Middleburgu w ramach realizacji projektu, nt.: „The CIA under Harry Truman’s presidency – Possibilities, Difficulties and Challenges of the New American Intelligence Agency”. W 2017 r. otrzymała grant badawczy przyznany w otwartym międzynarodowym konkursie na realizację badań źródeł archiwalnych ponownie w John F. Kennedy Institute for American Studies, Frei Universität w Berlinie na realizację projektu, nt.: „The restructuring of the US military and intelligence agencies in the years 1947-1989”. Część zebranych materiałów została już wykorzystana w dokumentach zebranych: *American Historical Sources from 1945 to 2016*, Wydawnictwo Napoleon V, Oświęcim 2017, ss. 337 oraz w wystąpieniu na międzynarodowej konferencji w Nowym Jorku, na: New York University’s Center for Global Affairs, 11th Annual International Conference: “Emerging Threats and Trends in Terrorism and Counter-Terrorism”, referat, nt.: *National Security Letters – A Controversial FBI Tool to Fight Terrorism*, (14-15 sierpnia 2017 r., Nowy Jork, USA).

Wyszczególnione przez Panią dr Ewelinę Waśko-Owsieczuk projekty stanowią część szerszych badań, które planuje rozwijać w kolejnych latach w ramach projektu, pt.: „Wpływ Centralnej Agencji Wywiadowczej na proces decyzyjny Białego Domu – od Trumana do Trumpa”, który skupiać się będzie na analizie relacji instytucjonalnych pomiędzy CIA i organami władzy państwowej. Celem analizy procesów instytucjonalizacji CIA ma być ukazanie nie tylko utrwalających się cech i reguł działania jednostki, przekształcającej się na przestrzeni lat z młodej organizacji w organizację – instytucję, ale również omówienie procesu

doskonalenia skuteczności jej działania, realizacji wyznaczonych celów, zadań i wizji poprzez wykorzystanie możliwości, które tworzy określony ład instytucjonalny. W ramach tego pierwszego obszaru badawczego wzięła już udział w realizowanym w latach 2017- 2019 projekcie Narodowego Centrum Nauki, Beethoven 2 nr 2016/23/g/hs5/01864, pt.: „Zaufanie i przejrzystość w czasach inwigilacji. Perspektywa amerykańska, niemiecka i polska”, a dotyczącego badania relacji pomiędzy zaufaniem publicznym do rządu a transparentnością współczesnych działań inwigilacyjnych Stanów Zjednoczonych, Niemiec i Polski. Powyższy projekt, którego kierownikiem był Pan dr hab. Paweł Laidler, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, zrealizowany został m.in. we współpracy z John F. Kennedy Institute for North American Studies przy Freie Universität w Berlinie. Jako wykonawca – Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk odpowiadała za analizę złożonych aspektów działalności inwigilacyjnej kontrwywiadu Stanów Zjednoczonych Ameryki. W ramach projektu zorganizowano panel zamknięty na IV Ogólnopolskim Kongresie Politologii „Państwo w czasach zmiany”, 18-20 września 2018 r., Wydział Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, gdzie Kandydatka przedstawiła referat, pt.: „Polityka inwigilacji amerykańskiego wywiadu w XXI wieku – cele, metody i skutki”. Drugi obszar zainteresowań badawczych Pani doktor Eweliny Waśko-Owsiejczuk obejmuje politykę zagraniczną Stanów Zjednoczonych zarówno w ujęciu wybranych teorii stosunków międzynarodowych, jak i rozwoju koncepcji poszczególnych administracji Białego Domu oraz praktyki tej polityki w odniesieniu do wybranych podmiotów. Wskazuje tu na publikację, które są wynikiem prowadzonych z tego obszaru badań własnych: *The Tenets of Trumpism – from Political Realism to Populism*, "Przegląd Politologiczny" 2018, no 3, pp. 83-93; *Hard power versus soft power – zmiana polityki zagranicznej USA z ofensywnej na defensywną za rządów Baracka Obamy*, "Annales UMCS Sectio: K Politologia", 2017, vol. XXIV, nr 2, s. 29-46; *Współpraca polityczna i w zakresie bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych z Unią Europejską po amerykańskich wyborach prezydenckich w 2016 r. – kontynuacja czy zmiana?*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2017, nr 1, s. 147-165. *Central and Eastern Europe in U.S. Foreign Policy*, in: R. Zięba (ed.), *Politics and Security of Central and Eastern Europe: Contemporary Challenges*, Springer, Cham 2022.

W tym obszarze badawczym zrealizowała kolejne intratne projekty za pomocą uzyskanej dotacji celowej z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na prowadzenie badań naukowych służących rozwojowi młodych naukowców na Wydziale Historyczno-Socjologicznym Uniwersytetu w Białymstoku, w tym: w 2018 r. przeprowadziła kwerendy naukowe (w lutym, sierpniu, wrześniu i październiku) w: John F. Kennedy Institute for North

American Studies w Berlinie, realizując projekt, pt.: „Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych wobec Bliskiego Wschodu w XX i XXI wieku – ile kontynuacji, ile zmian?”; w 2019 r. przeprowadziła badania źródeł archiwalnych również w Instytucie Kennedy’ego w Berlinie, bazując na innych kolekcjach dokumentów w ramach projektu, pt.: „Promowanie demokracji w polityce amerykańskiej (casus Bliskiego Wschodu) – założenia, realizacja i skutki”. Część zebranych materiałów, w tym odtajnionych dokumentów rządowych, transkrypcji, notatek personalnych, raportów rządowych i pozarządowych, ustaw i informacji prasowych została przez Nią poddana analizie i wykorzystana do przygotowania przedmiotowej monografii, pt. *Promowanie demokracji w polityce zagranicznej USA wobec Iraku. Agenda – Instrumenty – Wyzwania*, ASPRA, Warszawa 2022, ss. 442.

Kolejny obszar badawczy, który to Kandydatka planuje rozwijać w następnych latach koncentruje się na budowaniu pokoju w regionach po konflikcie, w tym badaniu efektywności programów, zakładających przeprowadzenie reform politycznych, gospodarczych i społecznych. W tym zakresie przeprowadziła do tej pory badania, m.in. w 2016 r. w Archiwum i Bibliotece Organizacji Narodów Zjednoczonych w Genewie, realizując projekt, pt.: „Misja Wsparcia Narodów Zjednoczonych dla Iraku – analiza działalności ONZ podczas II wojny w Zatoce Perskiej”, którego wyniki opublikowała w następujących artykułach: *Misja Wsparcia 22 Narodów Zjednoczonych dla Iraku – cele, zadania i inicjatywy ONZ po zakończeniu II wojny w Zatoce Perskiej*, „Stosunki Międzynarodowe-International Relations” 2016, nr 3, s.133-153; *American Plans To Build Democracy In The Middle East After 9/11: The Case Of Iraq*, “International Studies. Interdisciplinary Political and Cultural Journal” 2018, Vol. 21, No. 1, pp. 11–32.

Z wykazu opublikowanych prac naukowych (poza przedmiotową monografią) wynika, że pod względem ilościowym Kandydatka dokumentuje się następującym wykazanym dorobkiem:

- jedną monografią (po uzyskaniu stopnia doktora);
- dwóch prac pod redakcją naukową (w tym jednej, traktowanej jako zbiór źródeł);
- 16. artykułami (w tym 6. w j. angielskim), opublikowanymi w punktowanych czasopismach naukowych;
- dziesięcioma rozdziałami, zamieszczonymi w recenzowanych pracach zbiorowych (w tym 4. po angielsku).

Biorąc pod uwagę zgromadzony przez Panią doktor Ewelinę Waśko-Owsiejczuk dorobek naukowy, przynajmniej ilościowo mieści się w zakresie wymagań stawianych przez Recenzenta, aczkolwiek o niewysokiej jeszcze liczbie cytowań (53, zaś h-indeks wynosi 4).

Przechodząc do meritum, a w zasadzie wzięwszy zgłoszone w postępowaniu habilitacyjnym osiągnięcie naukowe w postaci monografii, pt.: *Promowanie demokracji w polityce zagranicznej USA wobec Iraku. Agenda – Instrumenty – Wyzwania* należy odnieść się w tym miejscu ważących elementów oceny, bowiem praca ta stanowi zasadniczy fragment twórczości Kandydatki przy ubieganiu się o stopień naukowy doktora habilitowanego w dyscyplinie nauk o polityce i administracji. Chodzi w tym przypadku o odpowiedź na trzy zasadnicze pytania: (1) - czy przedłożona praca (osiągnięcie naukowe) spełnia wymóg z punktu widzenia wniesienia istotnego wkładu w rozwój dyscypliny?; (2) - czy ma charakter pionierski i mieści się w grupie najlepiej ocenianych, jeżeli chodzi o aktualny stan wiedzy i poziom intelektualny?; (3) - czy treści prezentowane są nowatorskie, przynoszą nową wartość poznawczą oraz prowadzą do „eksplozji” dyskusji naukowej?

Marina Ottaway, badaczka z Woodrow Wilson Center, w taki oto sposób odpowiada na pytanie o niepowodzenie promocji demokracji w Iraku: „Oparty na wyborach, tak zwany system demokratyczny, który Stany Zjednoczone wprowadziły w Iraku, zawiódł. Nie doprowadziło to do stabilizacji politycznej. Nie zmniejszyło to wpływu sekt. Nie zmniejszyło to wpływów uzbrojonej milicji. Nie przyniosła nawet rozwiązania fundamentalnych problemów dotyczących ludności, które można by rozwiązać bez restrukturyzacji całej gospodarki i zmiany charakteru społeczeństwa. Nie zmniejszyło to wpływu Iranu na iracką politykę wewnętrzną. Nie uczyniono nawet z Iraku wiarygodnego sojusznika Stanów Zjednoczonych. Waszyngton nie ma nic do pokazania po dwóch dekadach promocji demokracji” (<https://www.ispionline.it/en/publication/the-failure-of-democracy-promotion-in-iraq-121489>). Oczywiście to nadto lapidarna i nieco uproszczona konstatacja, ale o dość ostrym wydźwięku, którego na całe szczęście nie bała się podnieść z naukowego punktu widzenia Habilitantka. Prezentowana praca w charakterze zasadniczego osiągnięcia naukowego w zasadzie jest bardzo dobrym sposobem na to, aby przekonać Recenzenta o adekwatnym metodologicznym i warsztatowym podejściu. Zawsze w pracy – utworze skomponowanym właściwie pod względem zasady i reguł pisarskich można wyłowić zarówno te dobre strony, jak i szczególnie jednak mankamenty. A przyznać tu muszę, że miałem dość spore obawy zabierając się za lekturę książki i to z powodu nie tyle naukowego, co przede wszystkim metodologicznego – przyjętego *ex definitione* choć może raczej *ex professo* założenia, bowiem Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk posiada podwójne: politologiczne i historyczne wykształcenie. Oczywiście to atut, ale niekiedy może być zgubny. Jednakże już sama konstrukcja pracy naukowej, będąc wynikiem skrupulatnie przemyślanej drogi – dochodzącej do założonego celu była jak najbardziej przekonująca o właściwym doborze siatki

kategorialnej z dyscypliny nauk o polityce i administracji oraz stosunków międzynarodowych. Habilitantka sama pisze, że celem pracy wskazanej jako osiągnięcie naukowe było przeanalizowanie zagadnienia promowania demokracji w polityce zagranicznej USA wobec Iraku w latach 1998-2021 w kontekście wyznaczonych przez poszczególne administracje Białego Domu agend, zastosowanych instrumentów oraz napotkanych wyzwań (ze *Wstępu*). Zakres chronologiczny monografii obejmuje okres od 1998 r. do 2021 r. ze względu na to, że wraz z uchwaleniem *Iraq Liberation Act* zmiana ustroju, obalenie reżimu Saddama Husajna i demokratyzacja Iraku stała się oficjalnie jednym z celów polityki zagranicznej USA. Z kolei cezurę zamykającą publikację jest początek 2021 r., a więc koniec sprawowania urzędowania administracji Donalda Trumpa, która wniosła istotne zmiany zarówno do amerykańskiej polityki promowania demokracji, jak i relacji na linii Waszyngton-Bagdad.

Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk mocno akcentuje (i słusznie), że promowanie demokracji realizowane jest w ramach polityki zagranicznej i dlatego też wykorzystano instrumenty, którymi państwo może się posługiwać, realizując wyznaczoną agendę, używając je jednak w ograniczonym zakresie – właściwym dla aspektu promowania demokracji.

Podjęty w przedmiotowej książce problem badawczy oparto na kilku interesujących założeniach: po pierwsze, pozycja Stanów Zjednoczonych Ameryki w systemie międzynarodowym, którą w literaturze przedmiotu określa się często mianem supremacji czy też hegemonii, determinuje politykę zagraniczną tego państwa; po drugie, uprzywilejowana pozycja USA określanego mianem supermocarstwa wynika z politycznej, militarnej, ekonomicznej i kulturowej siły oddziaływania na innych uczestników stosunków międzynarodowych; po trzecie, polityka bezpieczeństwa narodowego USA kształtowana jest w kontekście określonej sytuacji wewnętrznej i międzynarodowej; po czwarte, zdając sobie sprawę z tego jak potężnym i skutecznym narzędziem może być prowadzenie polityki w oparciu o szlachetne ideały, amerykańscy decydenci bez względu na opcje polityczne często sięgali w różnych okresach historycznych po argumenty wolnościowo-demokratyczne, realizując politykę promowania demokracji w różnych regionach na świecie; po piąte, w poszczególnych okresach Stany Zjednoczone realizowały różne cele w Iraku, które odzwierciedlały rosnące zainteresowanie Amerykanów regionem Bliskiego Wschodu, jak również powiększające się wpływy polityczne i wojskowe Bagdadu oraz ewolucję interesów USA w szybko zmieniającym się kontekście międzynarodowym; po szóste, cele zadeklarowane (ochrona ludności cywilnej, szerzenie demokracji i praw człowieka, zwalczanie terroryzmu, zapobieganie proliferacji broni masowego rażenia, stabilizacja regionu), realizowane przez USA wobec Iraku nie odzwierciedlały w pełni celów faktycznie realizowanych (rozszerzenie

amerykańskiej strefy wpływów, wzmocnienie pozycji międzynarodowej USA, ochrona interesów politycznych Izraela, zapewnienia swobodnego dostępu USA do irackiej ropy naftowej, osiągnięcia korzyści USA z irackich programów odbudowy, osłabianie Iranu); po siódme, we współczesnym Iraku obowiązuje demokracja pozorna, a państwo szargane jest m.in. przez wszechobecną korupcję władzy i urzędników, przemoc wobec cywilów, represje wobec opozycji i mediów, zapadającą się gospodarkę, rosnące ubóstwo, brak wolności i swobód obywatelskich. W celu rozwiązania podjętego problemu badawczego postawiono kilka szczegółowych pytań badawczych: 1) jak kształtowała się agenda promowania demokracji w Iraku po 1998 roku? 2) jakie były główne założenia polityki zagranicznej USA w zakresie promowania demokracji w Iraku? 3) jakie instrumenty promowania demokracji w ramach amerykańskiej polityki zagranicznej zastosowano w Iraku? 4) jakie czynniki miały wpływ na ograniczoną skuteczność podjętych przez USA inicjatyw w Iraku w zakresie promowania demokracji? 5) jakie największe wyzwania i problemy napotkali Amerykanie podczas promowania demokracji w Iraku? W monografii przyjęto następujące hipotezy: 1) Agenda polityki USA w zakresie promowania demokracji w Iraku wykraczała poza sferę polityczno-prawną i obejmowała również kwestie społeczne, gospodarcze i związane z bezpieczeństwem państwa. 2) Poszczególne administracje Białego Domu wyznaczały różne priorytety w ramach zastosowanych instrumentów polityki promowania demokracji w Iraku. 3) Implementacja amerykańskiej polityki promowania demokracji w Iraku na przestrzeni ostatnich ponad dwóch dekad była utrudniona przez szereg czynników, w tym: brak spójnej strategii promowania demokracji; niewłaściwe wykorzystanie instrumentów; błędne założenia; niski poziom zaufania Irakijczyków do amerykańskich inicjatyw oraz niestabilność Iraku. Główną metodą badawczą zastosowaną w monografii była analiza i krytyka źródeł. Podczas studiowania aktów normatywnych oraz dokumentów strategicznych niezbędna była również metoda analizy instytucjonalno-prawnej. Zastosowano również metodę historyczną (w celu ukazania genezy, przebiegu i znaczenia polityki promowania demokracji w Iraku) i metodę statystyczną (m.in. do pokazania tendencji w finansowaniu amerykańskich programów promowania demokracji). Z kolei metoda analizy decyzyjnej i porównawcza była szczególnie użyteczna podczas analizy agendy polityki promowania demokracji w Iraku, pokazania pewnych tendencji, podobieństw, różnic, elementów ciągłości i zmiany wprowadzonych przez poszczególne administracje Białego Domu. Układ książki ma charakter problemowo-chronologiczny, tym samym przekrojowo pokazuje w jakim stopniu zmieniała się, a w jakim była kontynuowana amerykańska polityka promowania demokracji w Iraku w ostatnich ponad dwóch dekadach,

skupiając się na kluczowych dla agendy inicjatywach. Ważne przy tym było pokazanie skali i specyfiki podjętych działań.

Recenzowana monografia składa się z siedmiu rozdziałów, przedstawiających kolejne etapy badań. W rozdziale pierwszym zostały przedstawione aspekty teoretyczne promowania demokracji, w tym najważniejsze definicje, typologię, charakterystykę metod i instrumentów. Zaproponowana przy tym typologia instrumentów polityki zagranicznej państwa w zakresie promowania demokracji według kryterium przedmiotowego objęła cztery główne instrumenty: polityczno-prawne, ekonomiczne, militarne i kulturowo-ideologiczne. Celem tego rozdziału było nie tylko wprowadzenie teoretyczne niezbędne do dalszych rozważań, ale również przedstawienie narzędzi wykorzystywanych do analizy w kolejnych częściach pracy. Rozdział drugi został poświęcony oficjalnej agendzie amerykańskiej polityki promowania demokracji w Iraku, ukazującej hierarchę priorytetów i klasyfikację zagadnień według ich ważności za rządów administracji Billa Clintona, George'a W. Busha, Baracka Obamy i Donalda Trumpa. Ważne przy tym było pokazanie specyfiki i wskazanie elementów ciągłości oraz zmiany w agendach tej polityki na przestrzeni ostatnich ponad dwóch dekad. W rozdziałach od trzeciego do szóstego, wyodrębnionych według kryterium przedmiotowego podziału instrumentów w ramach polityki zagranicznej państwa poddano analizie poszczególne rodzaje instrumentów stosowanych przez USA w ramach polityki promowania demokracji w Iraku po 1998 r. Rozdział trzeci monografii dotyczy instrumentów polityczno-prawnych, z wyszczególnieniem: oświadczeń politycznych Białego Domu w sprawie reżimu irackiego; wsparcia udzielanego przez USA irackim grupom opozycyjnym w postaci finansowania ich działalności oraz organizacji wspólnej konferencji w Londynie w celu wypracowania wspólnego stanowiska i rozwiązania kwestii spornych przed interwencją zbrojną USA w Iraku. W rozdziale tym przedstawiono również instrumenty planowania wprowadzenia demokracji po zakończeniu konfliktu zbrojnego w ramach zespołów składających się m.in. z irackich inżynierów, prawników, biznesmenów, lekarzy oraz irackich opozycjonistów, którzy wraz z amerykańskimi ekspertami mieli za zadanie opracować strategie budowy demokratycznego Iraku w ramach Projektu Przyszłość Iraku. Kolejna grupa instrumentów w rozdziale trzecim skupiała się na okresie po obaleniu reżimu Husajna, przedstawiając najważniejsze instrumenty promowania demokracji zarówno w zakresie wspierania reform prawnych, jak i politycznych w Iraku. Przedstawiono również szereg programów uruchomionych przez USA oraz deklaracje i umowy o współpracy amerykańsko-irackiej. Rozdział trzeci kończy analiza przypadków zastosowania przez USA nacisków politycznych na rząd Iraku, które skutecznie wymusiły zmiany postawy i decyzji władz Bagdadu. W rozdziale czwartym Autorka skupia się z kolei na instrumentach

ekonomicznych w ramach amerykańskiej polityki promowania demokracji w Iraku, przedstawiając kolejno: kompleksowy system sankcji narzucony przez USA na władze irackie w celu ich osłabienia; programy wspierające rozwój gospodarczy regionu; fundusz na odbudowę Iraku; wspieranie reform gospodarczych i finansowych; Inicjatywę Budowy Iraku; działania USA w celu umorzenia długu irackiego, jak również na instrumenty w postaci współpracy i pomocy gospodarczej prowadzonej na przestrzeni ponad dwóch dekad. Przy czym instrumenty ekonomiczne stanowiły istotny element amerykańskiej polityki promowania demokracji w Iraku. Władze USA wychodziły z założenia, że bez silnej gospodarki, proces transformacji politycznej tego państwa będzie niemożliwy. W rozdziale piątym Habilitantka opisuje i analizuje instrumenty militarne zastosowane przez USA w Iraku po 1998 r. Przy czym wyodrębnia się tu trzy charakterystyczne etapy: przygotowania do obalenia reżimu Husajna, podczas którego sięgano głównie do metod negatywnych, stosując odstraszenie, demonstrację sił zbrojnych, a także naloty na strategiczne pozycje w Iraku, które miały osłabić reżim. Drugi etap obejmował obalenie władzy w Iraku przy pomocy operacji zbrojnej pod kryptonimem „Iracka Wolność”. Podczas trzeciego etapu, Stany Zjednoczone sięgały do metod pozytywnych, oferując pomoc i współpracę wojskową w postaci m.in. dostawy uzbrojenia, broni, doradztwa i szkolenia personelu wojskowego, dążąc do zbudowania nowych irackich sił bezpieczeństwa. Prowadzono jednocześnie działania antyterrorystyczne zarówno w okresie misji stabilizacyjnej, jak i po, kiedy to siły USA w ograniczonym stopniu powróciły do Iraku, aby wesprzeć irackie oddziały walczące z terrorystami z ISIS. W rozdziale szóstym przedstawiono instrumenty kulturowo-ideologiczne stosowane przez USA w ramach polityki promowania demokracji w postaci: szerzenia amerykańskiej kultury i wartości wśród Irakijczyków; wspierania reform społeczno-edukacyjnych; współpracy kulturalno-edukacyjnej pomiędzy Amerykanami i Irakijczykami; najważniejszych działań USA na rzecz wolnych i niezależnych mediów w Iraku; kampanii informacyjnych i propagandowych stosowanych przez Amerykanów, jak również ich najważniejszych inicjatyw na rzecz pojednania narodowego Irakijczyków. Instrumenty kulturowo-ideologiczne były kluczowym elementem strategii „zdobywania serc i umysłów” (*win hearts and minds*), która miała stanowić gwarancję trwałych zmian w Iraku. W rozdziale siódmym, ostatnim, Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk podejmuje się próby analizy najważniejszych wyzwań w implementacji amerykańskiej polityki promowania demokracji w Iraku, wskazując kolejno na: brak spójnej strategii promowania demokracji; niewłaściwe wykorzystanie instrumentów; błędne założenia; niski poziom zaufania Irakijczyków do amerykańskich inicjatyw oraz niestabilność Iraku, która do dziś skutecznie hamuje postęp transformacji politycznej tego państwa.

Sama Habilitantka wskazuje, że monografia przedmiotowa została napisana na podstawie licznych odtajnionych dokumentów rządowych, transkrypcji, notatek personalnych, raportów (zwłaszcza Biura Specjalnego Inspektora Generalnego ds. Odbudowy Iraku, Tymczasowej Władzy Koalicyjnej, Amerykańskiej Agencji ds. Rozwoju Międzynarodowego, Departamentów Stanu i Obrony USA, Kongresowej Służby Badawczej czy amerykańskiego *think tanku* RAND Corporation), przemówień, oświadczeń, ustaw, wywiadów (przeprowadzonych przez *United States Institute of Peace*) z amerykańskimi pracownikami cywilnymi i wojskowymi, biorącymi udział w irackiej misji oraz pomocniczo informacji prasowych. Istotnym źródłem informacji była również strona ForeignAssistance.gov, dzięki której przedstawia tendencje w finansowaniu amerykańskich programów pomocowych w Iraku w założonym przedziale czasowym.

Realizacja niniejszego projektu wymagała badań licznie zgromadzonych źródeł archiwalnych w National Security Archive, które funkcjonuje przy George Washington University, a także w Library of Congress, National Archives and Records Administration w Waszyngtonie i The New York Public Library, gdzie znajdują się najbardziej kompleksowe zestawy odtajnionych dokumentów rządowych, do których uzyskano dostęp na podstawie *Freedom of Information Act*. Zbiory obejmujące 56. Kolekcji, składają się z ponad 140 tysięcy indeksowanych dokumentów, z których szczególnie przydatne były kolekcje: *Presidential Directives on National Security; Targeting Iraq, Part 1: Planning, Invasion, and Occupation, 1997-2004; Public Papers of the Presidents of the United States; Congressional Record*. Nieocenione okazały się również kwerendy naukowe, a przeprowadzone w Roosevelt Study Center w Middelburgu, London School of Economics and Political Science oraz British Library w Londynie oraz John F. Kennedy Institute for North American Studies w Berlinie, które umożliwiły Autorce dostęp, m.in. do: *Documents on American Foreign Relations; Foreign Relations of the United States; American Foreign Policy: Current Documents; Annual Reports to Congress*.

W toku badań wykazano, że polityka zagraniczna Stanów Zjednoczonych w zakresie promowania demokracji wobec Iraku przechodziła w latach 1998-2021 różne fazy, które znalazły odzwierciedlenie w przyjętych przez poszczególne administracje Białego Domu agendach i zastosowanych instrumentach. W poszczególnych okresach, z różną intensywnością USA sięgały do rozmaitych form promowania demokracji w Iraku w ramach instrumentów polityczno-prawnych, militarnych, ekonomicznych i kulturowo-ideologicznych. Począwszy od odstraszania, wywierania presji, poprzez usprawiedliwianie podjętych działań, skończywszy na

negocjacjach, zachętach, pożyczkach, dotacjach, pomocy technicznej i rozwojowej, zawieraniu umów dwustronnych i normalizacji stosunków iracko-amerykańskich. Amerykańska polityka promowania demokracji w Iraku na przestrzeni ostatnich ponad dwóch dekad przyjęła szersze ramy niż tylko transformację polityczną tego kraju. Amerykanie zakładali, że należy przygotować solidny grunt pod demokrację w Iraku, składający się z silnego: prawa, gospodarki, wojska, społeczeństwa i systemu politycznego. Z tego powodu sięgnięto do tak szerokiej gamy instrumentów. Amerykanie przystąpili do budowania państwa demokratycznego w Iraku w oparciu o główne założenia i zasady bazujące na Konstytucji USA, w tym: przestrzeganie praw człowieka, federalizm, podział władzy i niezawisłość sądów, władzę ludu, partycypację obywatelską, praworządność. Władzom USA zależało na zbudowaniu gospodarki wolnorynkowej w Iraku, w tym celu przeprowadzono kompleksowe reformy systemu finansowego i gospodarczego. Wraz z rozpoczęciem misji stabilizacyjnej w Iraku w maju 2003 r., Tymczasowe Władze Koalicyjne uznały reformę gospodarki irackiej w kierunku liberalnej gospodarki rynkowej za najwyższy priorytet ponieważ tylko dzięki tej reformie możliwe było promowanie ideologii liberalno-demokratycznej. Skutkiem czego amerykańskie inicjatywy w zakresie promowania demokracji w Iraku zbyt koncentrowały się na sprawach ekonomicznych, zamiast skupić uwagę na kwestiach politycznych bez których trwały proces demokratyzacji nie ma szans na powodzenie. Poszczególne administracje Białego Domu wyznaczały różne priorytety w ramach zastosowaniu instrumentów promowania demokracji w Iraku. Podczas kiedy administracja Billa Clintona położyła szczególny nacisk na zjednoczenie opozycji irackiej i próbę wywołania buntu i wewnętrznego obalenia władzy w Iraku w ramach instrumentów politycznych i ideologiczno-kulturowych, to administracja George'a W. Busha przypisała główną rolę w polityce promowania demokracji w Iraku – instrumentom militarnym, siłą doprowadzając do zmiany władzy w Bagdadzie. Po czym na szeroką skalę rozpoczęto stosowanie programów pomocowych w ramach instrumentów ekonomicznych, polityczno-prawnych i ideologiczno-kulturowych. Z kolei, okres dwóch kadencji następcy Busha – Baracka Obamy zdominowały instrumenty ekonomiczne i militarne. Przy czym warto podkreślić, że szereg programów wsparcia i współpracy gospodarczej stanowiło kontynuację (w ograniczonym zakresie) z okresu rządów poprzedniej administracji. Z kolei nadanie tymczasowego priorytetu instrumentom militarnym wynikało z potrzeby zwalczania ISIS i odbyło się na prośbę władz irackich, które nie radziły sobie z problemem rozrastającego się ekstremizmu w tym kraju. Okres rządów Donalda Trumpa zdominowało skuteczne zastosowanie instrumentów militarnych w celu odbicia terytorium okupowanego

przez dżihadystów. Na kolejnym etapie Stany Zjednoczone zaangażowały się w szeroko zakrojoną pomoc humanitarną dla Irakijczyków w ramach instrumentów ekonomicznych.

Implementacja amerykańskiej polityki promowania demokracji w Iraku na przestrzeni ostatnich ponad dwóch dekad była utrudniona przez wiele czynników i działań różnych podmiotów zarówno wewnętrznych i zewnętrznych. Z perspektywy amerykańskiej polityki promowania demokracji w Iraku można wymienić pięć największych wyzwań i przeszkód, które wpłynęły zasadniczo na brak oczekiwanych rezultatów działań podjętych przez USA: Po pierwsze, brak spójnej strategii promowania demokracji i planu akceptowanego, realizowanego przez wszystkie zainteresowane strony. Rozbieżności w wizjach na powojenny Irak zauważalne były na różnych etapach i szczeblach władzy państwowej. Począwszy od gabinetu prezydenta, gdzie największy rozdźwięk występował pomiędzy Departamentami – Obrony i Stanu. Konflikt instytucjonalny jednak nie kończył się na „górze” i obejmował również niższe szczeble władzy, włącznie z zespołami realizującymi poszczególne zadania w Iraku. Dochodziło do kuriozalnych sytuacji, że agencje USA zamiast współpracować, rywalizowały ze sobą, dopuszczając się zatajania danych czy celowej dezinformacji. Po drugie, brak spójnej strategii przełożył się na destabilizację funkcjonowania podmiotów prowadzących działania bezpośrednio w Iraku, skutkiem czego często niewłaściwie dobierano instrumenty do realizacji powierzonych zadań. Obok braku komunikacji, koordynacji działań, problemach z zarządzaniem, złego planowania, niewystarczającego nadzoru, braków kadrowych, dochodziło do licznych przypadków oszustwa, malwersacji, marnotrawstwa i nadużycia w programach odbudowy Iraku. Wiele inicjatyw pomimo wypłaconych środków nie zostało zrealizowanych. Dochodziło do zaginięcia dokumentów związanych z wydatkowaniem środków na dane projekty. Dodatkowo okazało się, że Amerykanie wyznaczali często zbyt ambitne cele, niedostosowane do realiów i możliwości Irakijczyków. Jak wynika z raportu Specjalnego Inspektora Generalnego ds. odbudowy Iraku, winę za złe zarządzanie przedsięwzięciem ponosił Biały Dom, który zamiast wyznaczyć jedną jednostkę do kierowania pracami, rozproszył działania, skutkiem czego podejmowano w Iraku niezliczoną liczbę wąsko ukierunkowanych wysiłków. Po trzecie, amerykańską politykę promowania demokracji w Iraku oparto na błędnych założeniach i nad wyraz optymistycznych prognozach, które zakładały m.in. zbudowanie w tym kraju demokracji na styl amerykański (demokracji liberalnej), szybkie zjednoczenie Irakijczyków, uchwalenie Konstytucji. Wydaje się, że Amerykanie zbyt optymistycznie zakładali, że wystarczy wpisać wartości demokratyczne do Konstytucji podpisanej przez różne grupy polityczne, aby zaczęły one faktycznie obowiązywać w irackim społeczeństwie. Co więcej, tworzona w pośpiechu konstytucja nie poruszała kluczowych

kwestii takich jak chociażby rola i uprawnienia różnych szczebli sądownictwa, czy też konkurujące ze sobą role ustawodawcze prezydenta i premiera oraz pogłębiła podziały społeczne ponieważ zignorowano historię irackiego państwa i irackiej tożsamości, ograniczając irackie państwo do mniejszości narodowych w postaci szyitów, sunnitów i Kurdów. Czego wynikiem jest podkreślenie różnic i problemów społecznych zamiast skoncentrowania się na elementach łączących Irakijczyków. Po czwarte, realizacji szeregu programów USA w zakresie demokratyzacji Iraku była utrudniona przez brak zaufania lokalnych społeczności do inicjatyw amerykańskich, w których dopatrywano się ukrytych celów. Sprawy nie ułatwiał fakt, iż Amerykanie popełnili wiele błędów w Iraku, włącznie z dopuszczeniem się tortur na więźniach irackich, co tylko spotęgowało nastroje antyamerykańskie w regionie. Dodatkowo niewystarczające zaangażowanie Irakijczyków w proces transformacji ich kraju, kiedy to większość kluczowych decyzji była podejmowana przez Amerykanów, skutkowało niezadowoleniem z realizowanych inicjatyw. Brakowało wsłuchania się w potrzeby Irakijczyków, którzy wyrażali m.in. niezadowolenie z braku należytych postępów w dostępie do podstawowych usług w okresie misji stabilizacyjnej. Za przykład może posłużyć chociażby sytuacja z roku 2011, kiedy irackie gospodarstwa domowe miały dostęp do elektryczności średnio tylko przez około siedem godzin dziennie, a jedna szósta Irakijczyków nie miała dostępu do wody pitnej dłużej niż dwie godziny dziennie. Po piąte, niestabilność Iraku znacząco wpłynęła na osłabienie efektywności amerykańskich programów. Zrealizowane inwestycje wymagały ochrony, ponieważ następnego dnia mogły być wysadzone w powietrze. Wybudowane i wyposażone w nowe meble i artykuły szkoły często stały puste, ze względu na to, że dzieci nie mogły bezpiecznie przejść przez ulicę. Miliardy dolarów zostało przesuniętych z odbudowy kraju na działania związane z bezpieczeństwem, po tym jak nadużycia wojskowych USA w Abu Ghraib przyczyniły się do podsycenia powszechnej wrogości wobec amerykańskiej okupacji. I chociaż dziś w Iraku odbywają się regularnie wybory, a różne grupy partyjne, religijne i etniczne w kraju mają w pewnym stopniu swoją reprezentację w systemie politycznym, to jednocześnie dochodzi tam niemal codziennie do ataków terrorystycznych, wybuchów bomb, strzelanin. Rosnąca korupcja władzy i urzędników, przemoc wobec cywilów, zapadająca się gospodarka, rosnące ubóstwo, brak wolności i swobód obywatelskich świadczą o tym, że po ponad dwóch dekadach amerykańska polityka promowania demokracji w Iraku określana jest jako porażka. To oczywiście pewien skrót – *erzac* z tego, co czytamy w rozprawie naukowej Pani dr Eweliny Waśko-Owsiejczuk – pracy, jak najbardziej interesującej poznawczo. Tu jednak pojawia się nieco wątpliwości, może niedosytu po tej niezłej lekturze. Przywołując tekst Marsina Alshamary, pt.: „The Iraq Invasion at Twenty: Iraq’s Struggle for

Democracy” (Journal of Democracy, Vol. 34, Number 2, April 2023), czyli już po napisaniu tejże, zacytuję kilka Jego chyba kluczowych zdań: „(...) Integralność wyborcza. Wolne, uczciwe i regularnie odbywające się wybory zakończone kulminacją w pokojowym przekazaniu władzy są podstawą demokracji. Od 2005 roku w Iraku odbyło się sześć elekcji parlamentarnych i prawie wszystkie (z wyjątkiem reelekcja Malikiego w 2010 roku) obejmowała pokojowe przekazanie władzy od jednego premiera do drugiego, w tym premierów z różnych partii politycznych. Mimo rozproszonych nieprawidłowości, najświeższe wybory były powszechnie uznawane za lepsze w stosunku do poprzednich. Misja Wsparcia Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Iraku (UNAMI) zapewniła monitoring w 1108 lokalach wyborczych we wszystkich osiemnastu irackich prowincjach. W briefingu dla Rady Bezpieczeństwa ONZ specjalny przedstawiciel, sekretarz generalna Iraku Jeanine Hennis-Plasschaert powiedziała, że *wybory zostały ocenione jako ogólnie spokojne, dobrze zarządzane, charakteryzujące się znaczącymi udoskonaleniami technicznymi i proceduralnymi. W sumie znaczące osiągnięcie*. Misja obserwacyjno-wyborcza Unii Europejskiej pochwaliła techniczne zarządzanie wyborami, zauważając, że *głosowanie było w dużej mierze pokojowe i uporządkowane, a wyborcy na ogół mogli swobodnie się wypowiadać – w zgodzie z ich wolą*. (...) Ustanowione partie skoncentrowały swoją energię na wyborcach. Międzynarodowy monitoring nie wykrył nieprawidłowości w ostatnim czasie. Pozostaje jednak faktem, że jeśli chodzi o jakość wyborów, to Irak odstaje wśród krajów z większością arabską. Według danych *Varieties of Democracy* (jeden z najbardziej szczegółowych i renomowanych pomiarów demokracji, Iracki Indeks Demokracji Wyborczej) indeks ten jest wyższy niż średnia dla całego regionu MENA i to od 2006 r.” (ss. 152 i 153). Cytując, mam tu na myśli o bardziej instytucjonalne, systemowe ujęcie problematyki współczesnego Iraku – wg autorów wspomnianego indeksu ocenianego jako „wyborcza autokracja” (*electoral autocracy*). Niemniej jednak należy wskazać na fakt niezaprzeczalny, iż Habilitantka w sposób kompetentny i wysoce miarodajny przybliża problematykę Irakijską w anturazie amerykańskiej polityki zagranicznej i czyni to bezsprzecznie na wysokim poziomie – wnosząc do badań nad obliczami demokratyzacji szereg nowatorskich ustaleń. Niezbitym argumentem o kapitalnym znaczeniu jest nie tylko sama agenda amerykańskiej polityki promowania demokracji w Iraku, ale raczej metody i instrumenty promowania demokracji wykorzystywane w polityce zagranicznej państwa. Takie podejście prezentuje Habilitantka w swojej monografii naukowej – realizując założone cele badawcze i wnosząc do rozwoju dyscypliny nauki o polityce i administracji elementy tzw. implementacji zasad demokracji *in vitro*, a nie w warunkach *in vivo*.

Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk licznie i czynnie uczestniczy w konferencjach naukowych w kraju i zagranicą (55), m.in.: Słowenia 2022 r. – 26th Annual Conference Of Central European Political Science Association; Austria – Salzburg Global Seminar (2021, 2020, 2015); Hiszpania 2018 r. – 5th World Congress for Middle Eastern Studies; Słowacja 2018 r. – Security Forum; Stany Zjednoczone 2017 r. – 11th Annual International Conference: “Emerging Threats and Trends in Terrorism and Counter-Terrorism”; Cypr 2017 r. – International Political Science Association Joint Conference; Irlandia 2017 r. International Conference „Trump’s America”. Hiszpania 2016 r. International Symposium “Security, Intervention and Humanitarianism: The political and moral challenges of the 21st Century; Francja 2016 r. – 14th International Institute of the Americas Colloquium; Szkocja 2016 r. International Conference „After the Uprisings: Political, Economic, and Social Transformations in the Middle East and North Africa.” Wygłaszała referaty na polskich konferencjach i kongresach, w różnych ośrodkach akademickich, m.in. w: Krakowie, Warszawie, Wrocławiu, Poznaniu, Słubicach, Lublinie, Toruniu, Łodzi. Na zaproszenie Departamentu Stanu i Salzburg Global Seminar, którzy przyznali Jej grant w 2020 i 2021 r. wzięła udział w międzynarodowym programie: Salzburg Global American Studies Program, w którym uczestniczyło 72. badaczy z różnych państw, w tym z USA, Chin, Tajwanu, Egiptu, Hiszpanii, Niemiec, Indii, Senegal, Kanady, Meksyku, Izraela (w 2020 r. była jedynym polskim naukowcem w tym gronie).

Jej działalność sprowadza się także do aktywności widocznej w przestrzeni publicznej. I tak, jako współorganizatorka Forum Amerykanistycznego – Forum Zaawansowanych Studiów nad Stanami Zjednoczonymi, cyklicznych międzynarodowych warsztatów naukowych od 2010 r. współpracuje z Ambasadą USA w Polsce oraz z licznymi ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą (Załącznik nr 3). W marcu 2010 r. współorganizowała z Ambasadą USA w Warszawie konferencję i wystawę zdjęć, nt.: „90 lat stosunków dyplomatycznych między Polską a USA” w Bibliotece Uniwersytetu w Białymstoku.

Ponadto, w latach 2016-2022 pełniła funkcję prezesa Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych – Oddział w Białymstoku. Działalność Pani dr Eweliny Waśko-Owsiejczuk w ramach Towarzystwa obejmowała m.in. integrację środowiska politologicznego w Białymstoku oraz współpracę zarówno międzyuczelnianą, jak również z sektorem gospodarczym, instytucjami publicznymi i pozarządowymi. Jest również członkinią: American Studies Association, Women in International Security, Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, Ośrodka Badań Europy Środkowo-Wschodniej.

W latach 2017-2019 była członkinią International Studies Association and Society for Terrorism Research. W latach 2016-2018 była uczestniczką zespołu badawczego –

Seminarium Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa przy Uniwersytecie Warszawskim, gromadzącego specjalistów zajmujących się naukowo analizą polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Do Jej zadań należała analiza aspektów z zakresu polityki zagranicznej i bezpieczeństwa USA. Należy w tym miejscu podkreślić, że w maju 2016 r. zespół wziął udział w organizacji ogólnopolskiej konferencji w Chęcinach, pt.: „Polityka zagraniczna Polski w zmieniającym się łańdźie międzynarodowym”. Podczas konferencji wygłosiła referat, pt.: *Współpraca polsko-amerykańska w zakresie bezpieczeństwa po 2001 r.* Od 1 marca 2022 r. do 31 maja 2022 r., zrealizowała 3-miesięczny staż naukowy w Ośrodku Studiów Amerykańskich Uniwersytetu Warszawskiego, którego głównym celem były konsultacje naukowe i przygotowanie projektu grantowego, złożonego w lipcu 2022 r. w konkursie Narodowego Centrum Nauki – Miniatura 6.

Ponadto, od 3 do 11 marca 2017 r. przeprowadziła wykłady na temat: *United States national security policy after 9/11*, w ramach programu Erasmus Teaching Staff Mobility na Comenius University in Bratislava, Słowacja. Dzięki stypendium zagranicznemu przyznanemu przez *The Arab Transformations Project* wygłosiła referat na konferencji na University of Edinburgh, Szkocja (31 maja 2016 r.). W lipcu 2018 r. podjęła współpracę z University in Nitra, Słowacja, przy realizacji projektu, pt.: „Central Europe and its position in Europe and the European Union”. W latach 2016-2019 pełniła funkcję redaktora tematycznego (w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa USA) w periodyku „International and Security Studies”, Institute for Security, Energy and Climate Studies. Pełni także funkcję rezydentki licznych artykułów w periodykach naukowych, m.in.: „Poliarchia”; „Stosunki Międzynarodowe-International Relations”; „Rocznik Integracji Europejskiej”; „e-Politikon”; „Przegląd Sejmowy”; „Społeczeństwo i Polityka. Pismo edukacyjne”; „Politeja”.

Jako wykonawca w projekcie NCBiR w latach 2017-2020, pt.: „Kuznie Kompetencji studentów Uniwersytetu w Białymstoku” pełniła funkcję koordynatorki prac projektowych i opiekuna naukowego trzech zespołów studenckich, realizujących prace projektowe we współpracy ze służbami mundurowymi: „Transgraniczne zagrożenia bezpieczeństwa Polski”; „Tajniki Białego Wywiadu – pozyskiwanie i analiza otwartych źródeł informacji” oraz „Zarządzanie kryzysowe wobec współczesnych zagrożeń bezpieczeństwa Polski – casus województwa podlaskiego”.

Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk, w części oceny dorobku, poświęconego osiągnięciom dydaktycznym, organizacyjnym oraz popularyzującym naukę wskazuje na cały szereg działań. Prowadziła Ona cykl wykładów dla studentów w Słowacji, Comenius University in Bratislava, Erasmus Teaching Staff Mobility, 8 godzin wykładów na temat:

United States national security policy after 9/11, okres pobytu: 05.03.2017 – 11.03.2017 r. oraz wykłady w ramach Erasmusa na rodzimym Uniwersytecie w Białymstoku, na temat: *United States foreign policy in the MENA (Middle East and North Africa)*, okres: od 01.10.2015 – 15.02.2016 r. Od 2009 r. łącznie prowadziła 25 różnych przedmiotów, w tym: Polityka bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych – ćwiczenia (stosunki międzynarodowe III rok I stopnia); Podstawy bezpieczeństwa międzynarodowego – wykład (stosunki międzynarodowe, I rok II stopnia); Amerykańskie soft-power – ćwiczenia (stosunki międzynarodowe, III rok I stopnia); Kształtowanie się systemów politycznych – ćwiczenia (stosunki międzynarodowe, I rok I stopnia); Stosunki międzynarodowe USA po 1945 roku – ćwiczenia (stosunki międzynarodowe III rok I stopnia); Teoria stosunków międzynarodowych – ćwiczenia (stosunki międzynarodowe, I rok II stopnia); Polityka USA wobec MENA – wykład (stosunki międzynarodowe, II rok II stopnia); Współczesne stosunki międzynarodowe w wybranym regionie świata (USA) – wykład (stosunki międzynarodowe III rok I stopnia); Stosunki polsko-amerykańskie – ćwiczenia (stosunki międzynarodowe, III rok I stopnia); System polityczny USA – ćwiczenia (stosunki międzynarodowe, II rok I stopnia); Amerykański system partyjny – ćwiczenia (stosunki międzynarodowe, II rok I stopnia); Seminarium licencjackie i przygotowanie do egzaminu (stosunki międzynarodowe, III rok); Współczesne systemy polityczne – ćwiczenia (stosunki międzynarodowe, I rok I stopnia); Amerykanizacja/Globalizacja światowa – ćwiczenia (stosunki międzynarodowe, II rok I stopnia); Propedeutika wiedzy o państwie – wykład i ćwiczenia (historia, II rok I stopnia); Translatorium z języka angielskiego (stosunki międzynarodowe, I rok II stopnia); Nauka o polityce (historia, III rok I stopnia); Wstęp do stosunków międzynarodowych (stosunki międzynarodowe, I rok I stopnia); Warsztat badacza stosunków międzynarodowych (stosunki międzynarodowe, I rok I stopnia); Teoria polityki zagranicznej (stosunki międzynarodowe, II rok II stopnia). Była promotorką (od 2014 r.) 76. prac licencjackich na kierunku stosunki międzynarodowe, recenzentką 51. prac licencjackich i magisterskich na kierunku stosunki międzynarodowe i historia oraz przewodniczącą 10. komisji na egzaminie licencjackim i magisterskim (stosunki międzynarodowe i historia).

Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk jest zaangażowana w prace organizacyjne na rzecz Wydziału i Uczelni. Była członkinią Komisji Wydziałowej ds. opracowania zmian w programie stosunków międzynarodowych 2020-2021. W rezultacie opracowano nowy program studiów, kładący duży nacisk na kształcenie umiejętności badawczych oraz samodzielności studentów. Za osiągnięcia organizacyjne otrzymała Nagrodę Rektora Uniwersytetu w Białymstoku w 2021 r. Była odpowiedzialna za opracowanie wytycznych formalnych i merytorycznych dla prac

dypłomowych na kierunku stosunki międzynarodowe, w tym struktury pracy, konstrukcji wstępu i zakończenia, wyjaśnienia metod badawczych, stawiania tez/hipotez, określenia celu pracy, formułowania pytań badawczych, opisu źródeł i literatury przedmiotu, struktury rozdziałów, konstruowania przypisów, spisu treści, rysunków, wykresów i tabel oraz bibliografii. Opracowała także materiały promujących kierunek stosunki międzynarodowe w ramach Zespołu, powołanego przez Radę Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych w 2021 r. Jest wydziałową ekspertką ds. współpracy z pracodawcami w ramach projektu: „Kuznia Kompetencji” (ten ogólnouczelniany projekt rozwojowy Uniwersytetu w Białymstoku uzyskał dofinansowanie w konkursie Narodowego Centrum Nauki i Rozwoju na działania służące podnoszeniu kompetencji studentów w obszarach kluczowych dla gospodarki i rozwoju kraju). Jest koordynatorką Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB ds. projektu Kuznia Kompetencji oraz koordynatorką Wydziału Filologicznego UwB ds. projektu Kuznia Kompetencji. Pełniła też funkcję sekretarza w „Białostockich Tekach Historycznych” (od stycznia 2015 r. do 2019 r.). Była współorganizatorką Forum Amerykanistycznego – cyklicznych warsztatów naukowych, a organizowanych na Uniwersytecie w Białymstoku (od czerwca 2010 r. i aktualnie) . Jest opiekunką naukową trzech zespołów badawczych w ramach wspomnianego już projektu: „Kuznia Kompetencji – współpraca z Komendą Wojewódzką Policji w Białymstoku”, opiekunką roku – stosunki międzynarodowe (I, II i III rok I stopnia – od 2014 r. do obecnie), opiekunką Koła Nauk Politycznych, zrzeszającego od 2015 r. studentów z kierunku stosunki międzynarodowe (od 2015 r. do obecnie).

Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk organizuje wykłady gościnne na Uniwersytecie w Białymstoku, zapraszając praktyków i teoretyków stosunków międzynarodowych, m.in.: organizacja wykładu dla studentów stosunków międzynarodowych UwB (specjalizacja amerykańistyczna) z Attaché ds. prasowych Ambasady USA w Warszawie – Jonathanem Cebra; Wykład połączony z dyskusją na temat “Roli ambasad i konsulatów w promowaniu kultury i wartości amerykańskich”, 19 marca 2021 r. na platformie ZOOM – organizacja wykładu gościnnego Profesor Justyny Zając z Indiana University, pt.: “Zacieśnianie węzła gordyjskiego. Czy konflikt izraelsko–palestyński jest rozwiązywalny?” 8 czerwca 2021 r. platforma ZOOM – 10.05.2019 r. – wykład prof. dr. hab. Ryszarda Zięby z Uniwersytetu Warszawskiego, organizowany wraz z Polskim Towarzystwem Nauk Politycznych, nt.: „Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa Polski po akcesji do NATO i Unii Europejskiej” w Instytucie Historii i Nauk politycznych UwB – 26.01.2017 r. wykład prof. dr. hab. Romana Bäckera z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu organizowany wraz z Polskim

Towarzystwem Nauk Politycznych na temat: „Rosja o krok od rewolucji?” w Instytucie Historii i Nauk politycznych UwB.

Z inicjatywy własnej Kandydatki, w maju 2015 r. powstało Koło Nauk Politycznych (KNP), zrzeszające studentów z kierunku stosunki międzynarodowe, którego jestem opiekunką. Do tej pory KNP zrealizowało kilkadziesiąt inicjatyw, m.in. wykłady, debaty studenckie, warsztaty i szkolenia, a także współorganizowało dwie Ogólnopolskie Konferencje Naukowe, pt.: „Bezpieczeństwo Państwa w XXI wieku”, której tematem przewodnim były: „Wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa” w 2016 r. oraz „Kobiety w służbach mundurowych – role, zadania i wyzwania” w 2017 r. Wśród inicjatyw KNP znalazły się również cyklicznie organizowane: Dni Politologa (w tym: 17.05.2019. II Dzień Politologa, podczas którego wygłosiłam wykład, nt.: „Globalizacja tortur – o programie tajnych więzień CIA na świecie”), spotkania z cyklu: „Zawód z pasją” (w tym 12 maja 2017 r. spotkanie studentów z mjr Katarzyną Wójcicką z Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku, czy też 16.03.2018 r., którego gościem był przedsiębiorca Marcin Sawicki); spotkania z cyklu „Praca w służbach mundurowych” (w tym: 20.12.2018 r. gościem był Dyrektor Delegatury Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Białymstoku ppłk Rafał Rokicki, czy też 13.04.2018 r. którego gościem był podpułkownik Mirosław Mantur z Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej) i panele dyskusyjne, których Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk była moderatorem (w tym: 19.10.2018 r., nt.: „Dlaczego wybory samorządowe są tak ważne?”; 02.06.2016 r., pt.: „Wielokulturowość. Szanse czy zagrożenia?”; 7.04.2016 r., pt.: "Prawybyry w Ameryce. Wizja przyszłych lat" i z gościem specjalnym – prof. dr hab. Haliną Parafianowicz; 10.12.2015 r., nt.: „Bezpieczeństwo w Libii po Wiośnie Arabskiej”).

Kandydatka podnosi stale własne kwalifikacje zawodowe: 12 maja 2022 r. brała udział w warsztatach dla wnioskodawców, organizowanych przez Narodowe Centrum Nauki na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku; 30 września 2021 r. brała udział w szkoleniu pracowników dydaktycznych Uniwersytetu w Białymstoku, dotyczącym prowadzenia zajęć na platformie edukacyjnej eduPortal; 9 czerwca 2021 r. uczestniczyła w webinarium, organizowanym przez Laboratorium Doskonałości Nauk o Polityce Uniwersytetu Wrocławskiego, pt.: „Jak możemy się ścigać z najlepszymi? Pozyskiwanie i realizacja grantów międzynarodowych”; 12 maja 2021 r. uczestniczyła w webinarium organizowanym przez wspomniane Laboratorium Doskonałości Nauk o Polityce Uniwersytetu Wrocławskiego, pt.: „Między punktami a rzeczywistym prestiżem naukowym – jaką międzynarodową strategię publikacyjną przyjąć?”; 17 grudnia 2020 r. partycypowała w szkoleniu online: pt.: „Pitching i

prezentacje publiczne”, organizowanym przez Regionalny Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej; 15 grudnia 2020 r. brała udział w szkoleniu online, pt.: „Jak napisać dobry abstrakt naukowy?”, organizowanym przez Regionalny Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej; 10 grudnia 2020 r. uczestniczyła w szkoleniu online, pt.: „Prawo autorskie dla naukowców” i organizowanym przez Regionalny Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej. 3 grudnia 2020 r. brała udział w szkoleniu online, pt.: „Zarządzanie projektami badawczymi”, organizowanym przez Regionalny Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej; 22 września 2020 r. brała udział w szkoleniu na zaproszenie Ambasady USA w Warszawie z zakresu efektywnego nauczania online, szkolenie, pt.: "Effective Online Learning: Interaction, Feedback and Assessment", uczestniczyła w szkoleniu: „Jak napisać dobry projekt grantowy?”, 19 listopada 2018 r., na Wydziale Historyczno-Socjologicznym UwB; brała udział w szkoleniu organizowanym przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, pt.: "Wybrane zagadnienia działalności obcych służb specjalnych – zagrożenia", 27 kwietnia 2017 r., Wydział Historyczno-Socjologiczny Uniwersytet w Białymstoku oraz uczestniczyła w szkoleniu: „Jak napisać dobry projekt grantowy w NCN i NPRH” – 24 stycznia 2017 r. Wydział Historyczno-Socjologiczny UwB. Ukończyła kurs z zakresu polskiej służby zagranicznej (2007-2008: Akademia Młodych Dyplomatów w Warszawie) oraz sfinalizowała kurs z zakresu zaawansowanego języka angielskiego – CEA – 2007-2008 British School w Białymstoku.

W obszarze upowszechniania/popularyzacji nauki Panią dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk przyjęła aktywną rolę. I tak, 19 lutego 2019 r. pełniła rolę moderatorki i dyskusantki w panelu z Ambasadorami – Marcinem Bosackim oraz Ryszardem Schnepfem, poświęconym "Stosunkom transatlantyckim w dobie Donalda Trampa" w ramach IV Festiwalu Dyplomatycznego im. Profesora Stefana Mellera w II Liceum Ogólnokształcącym w Białymstoku. 28 lutego 2017 r. wygłosiła wykład w ramach Dnia Nauki dla uczniów II Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku na temat: *Mission Not Accomplished – o amerykańskich planach budowania demokracji na Bliskim Wschodzie*. 23 lutego 2017 r. wygłosiła wykład w ramach Festiwalu Dyplomatycznego dla uczniów II Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku na temat: *Polityki bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych po 9/11*. 10 listopada 2016 r. wzięła udział w debacie powyborczej na temat: *Co z tą Ameryką? USA po wyborach prezydenckich* dla studentów Uniwersytetu w Białymstoku i uczniów II Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku. 10 kwietnia 2016 r. prowadziła 3-godzinny wykład w ramach kursów przedmaturalnych z: *Propedeutyki wiedzy o państwie i polityce* dla uczniów szkół średnich z Białegostoku, Uniwersytet w Białymstoku. 23 lutego 2016 r. wygłosiła wykład w ramach Dnia

Nauki dla uczniów II Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku na temat: *Czy Amerykanie stworzyli "państwo islamskie"?* 28 października 2016 r. wygłosiła wykład w ramach „Naukowych Inspiracji” dla uczniów Liceów Ogólnokształcących w Białymstoku na temat: *Zwalczanie terroryzmu po 9/11*. 19 listopada 2015 r. wygłosiła wykład w ramach „Naukowych Inspiracji” dla uczniów II Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku na temat: *Amerykańska wyjątkowość*.

Ponadto, należy też przypomnieć, że w listopadzie 2019 r. Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk otrzymała (przyznane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego) trzyletnie stypendium dla wybitnie zdolnych młodych naukowców, którzy prowadzą innowacyjne badania naukowe na wysokim poziomie i cieszą się imponującym dorobkiem naukowym o wysokim prestiżu i międzynarodowym zasięgu. Trzykrotnie otrzymała Nagrodę Rektora Uniwersytetu w Białymstoku za pracę naukową w 2017, 2012, 2010 r., w tym za bycie tzw. liderką punktową na Wydziale Historyczno- Socjologicznym Uniwersytetu w Białymstoku. W listopadzie 2021 r. otrzymała medal brązowy za długoletnią służbę, przyznany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W 2012 r. otrzymała stypendium naukowe dla doktorantów, którym wszczęto przewod doktorski – Uniwersytet w Białymstoku. Otrzymała też Nagrodę Burmistrza Michałowa za wysokie wyniki w nauce w 2009 r. Została nominowana przez Kolegium Redakcyjne Gazety Współczesnej i Kuriera Porannego do tytułu Osobowość Roku 2020 w kategorii Nauka.

Na końcu niniejszej recenzji odniosę się do napisanych w *Preamble* słów:

„W recenzji powinna bezwzględnie znaleźć się precyzyjnie sformułowana ocena, czy osoba ubiegająca się o nadanie stopnia doktora habilitowanego spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 1-3 p.s.w.n.”.

Wskazując ostatecznie moje stanowisko muszę podzielić się pewnymi obiekcjami, bowiem nie daje mi to pełnego spokoju. I nie jest to sytuacja, w której nie dokonam stosownego rozstrzygnięcia, ale raczej traktuję to jako powinność Recenzenta. Otóż, muszę postawić sobie zasadnicze pytanie w związku z przychyleniem się lub nie do wniosku końcowego związanego z wyrażeniem opinii w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani dr Ewelinie Waśko-Owsiejczuk.

Do końcowej oceny należy wziąć pod uwagę wszystkie tzw. części składowe: 1) osiągnięcie główne – monografię; 2) dorobek pozostały; 3) aktywność organizatorsko-dydaktyczną; 4) działalność upowszechniającą wyniki badań (np. udział w konferencjach, seminariach); 5) umiędzynarodowienie; 6) sprawność w zdobywaniu funduszy i grantów.

Kandydatka wypełnia postulat adekwatnej aktywności w ramach wszystkich wyżej wymienionych składników, a w niektórych przypadkach nawet z nadadkiem. Charakteryzując drogę rozwoju i awansu naukowego, należy podkreślić, że Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk pracuje bardzo rzetelnie i równo. Można jedynie sugerować na przyszłość, że teksty z polityki

stosunków międzynarodowych – zresztą w takiej perspektywie, jaką narzuciła Pani dr Ewelina Waśko-Owsiejczuk są pozbawione nieco tkanki teoretycznej, i gdyby w katalogu prezentowanych prac naukowych znalazły się właśnie takie – poszukujące rozwiązań na poziomie konstruowania modeli teoretycznych i paradygmatów, to wówczas Recenzent byłby całkowicie ukontentowany.

Ostatecznie jednak uważam, że wniosek w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani dr Ewelinie Waśko-Owsiejczuk jest do zaaprobowania, a zatem opiniuję pozytywnie.

/Robert Wiszniowski/

